

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk
küldendőik

Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Ünnep után.

Háromszáznyolcvanhét éves fordulóját ünnepeltük meg a reformációnak, a közelebbi október harminczegyedikén. Szeretjük hinni, hogy megünnepelte mindenik református egyházközség; ki több, ki kevesebb buzgósággal. Ki kötelességből, ki lelki szükségből. Mert, ha még most is akadna egyházközség, hol reformációi emlék-ünnepet nem tartanak, és a reformáció áldásairól meg nem emlékeznek: az igazán szomorú árnyat vetne a mi egyházunkra.

Igy is van árnya a mi reformációi emlék-ünnepeinknek. Minek tetézzük még azzal, hogy meg se emlékezzünk ezen egyetlen református egyházi ünnepről? Magában véve dicséretre méltó dolog hogy reformációi emlék-ünnepeket tartunk. Régen ezt se tették. De, másfelől *elszomorító az a körülmény, hogy azon nem vesznek részt hiveink elegendő számban*; mondjuk, hogy a templom egészen megteljen. Ott vannak azok, kik máskor is hiven eljárnak templomba, de hiába keressük a gyülekezet nagy többségét. Talán azt sem tudják, hogy ünnep-e ez e nap. Pedig éppen ezen a napon kellene külsőleg is kifejezésre juttatni, hogy reformátusok vagyunk. Ezen a napon kellene bizonyosságot tenni hitünkéről, egyházunk iránti hő és buzgó szeretetünkről. E napon kellene megmutatni, hogy *nem szégyenljük a Krisztus evangéliumát, mely Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére.* (Róm. 1. 16.) A gyülekezet énekének a templom kárpitját kellene megrepeszteni, és az isten ígéje erejének még a közönyös, hitetlen emberek lelkét is meg kellene hódítani e napon. Az örömmel, a lelkesedésnek, az Isten iránti hálának ott kellene ragyogni minden arcon,

minden szemben. Oh, milyen elragadó, milyen megrázó a protestántizmus hazájában, Németországban egy-egy reformációi emlék-ünnep, midőn ezernyi, meg ezernyi ajkon megzendül a Lutheri ének: Erős várunk nekünk az Isten!

Szó, a mi szó, de mi nem tudunk olyan erőteljes, megható reformációi emlék-ünnepet tartani, mert a mi hitünk még nem olyan erős. A mi hiveink egy része vonakodik nyíltan kifejezést adni református vallásának, mert attól fél, hogy akkor a politikai életben nem lesz előrehaladása. Ártani fog neki, ha megtudják, hogy ő jó református ember. A másik rész meg attól tart, hogy a katolikus atyafiakat haragítja meg magára, ha nyíltan is állást foglal vallásos meggyőződése mellett. Egy nagy rész pedig miveltségének, vagyonának birtokában most szükségét sem érzi a vallásnak. Pedig nagy tévedés mind-egyik, mert mi, reformátusok sem vallási türelmetlenséget nem hirdetünk; sem állam- és hazaelenes dolgokat nem tanítunk. A mi református vallásunk egy és ugyanazonos a tiszta keresztyén vallással, a Jézus tudományával, mely Isten félelemre, ember- és hazaszeretetre akar tanítani minden embert. Hát hiba-e az, ha az ember nyilvánosan is vallást tesz hitéről?

Hogy a mi reformációi ünnepeink erőteljesebbek legyenek a jövőben, arra nézve igen kedvező kilátás mutatkozik az ifjuság vallásos nevelésében. A vallás és közoktatásügyi miniszter ugyanis a múlt évben elrendelte, hogy október 31-ike a protestáns tanulóokra nézve *iskolai szünnap* legyen és azon a növendékek templomba menjenek. Az ifjuság lelkét kell tehát megragadni. Oda kell beplántálni az evangéliumi református hit iránti lángoló szeretetet. Az ifjuságból kell egy

erős, áldozatra kész gyülekezetet nevelni, s akkor majd a mi reformációi emlékűnnepeink is méltó lesz a nap jelentőségéhez. Igen jó szolgálatot tehetnek a reformációi emlékűnnepekre nézve az ifjusági egyletek, egyházi értekezletek is, ha azon testületileg részt vesznek.

Református egyházunknak igen fontos érdeke, hogy reformációi emlékűnnepeink fényesen sikerüljenek, mert minden ilyen ünnepély *fokmérője a református öntudatnak és az egyház iránti ragaszkodásnak*. Legyünk tehát azon, hogy erősítsük minden egyes hívünk lelkében ezt az öntudatot, s akkor lesz nagy és erős a magyar református egyház, s úgy lesz egyházunkban nagy erőssége magyar hazánkunk is.

Vajda Ferencz.

Kálvin János tanítása a szákramentumokról.

Ime, az olvasók, mintegy dióhéjba összefoglalva, csaknem mindent megtalálnak, a mit arról a két szákramentumról felfejtendőnek ítélünk, a melyeknek használata az ujszövetség kezdetétől az idők végéig rendeltetett a keresztyén egyháznak; hogy t. i. a keresztség legyen mintegy az abba való belépés és kezdete a hitnek, az urvacsora pedig, mintegy folytonos táplálék, a melylyel Krisztus az ő hiveinek családját lelkileg táplálja. Ekként tehát, valamint egy az Isten, egy a hit, egy a Krisztus és egy az anyaszentegyház, — az ő teste: épen úgy a keresz-

ség is csak egy és többször nem ismétlendő¹⁾. Az urvacsora azonban ismételten kiszolgáltatandó, hogy a kik egyszer az egyházba bevétettek, megértsék, hogy Krisztus táplálja őket folytonosan. E kettőn kívül valamint az Isten nem rendelt mást, azonképen a hívők egyházának sem szabad mást elismerni. Mert, hogy új szákramentumokat kijelölni és felállítani nem az emberi akarat dolga: azt könnyen belátja, a ki visszaemlékezik arra, mit előbb elég részletesen kifejtettünk: hogy t. i. a szákramentumok Isten által arra a célra rendeltettek, hogy az ő ígéreteit velünk kellőleg megértessék és az ő irántunk való jóakarataról nekünk bizonyosságot tegyenek; s a ki ezenkívül meggondolja, hogy senki sem volt Istennek tanácsadója, a ki az ő akaratáról nekünk valami bizonyost mondhatna s minket bizonyosokká tehetne és megnyugtathatna a felől, hogy minő érzelmmel viseltetik irántunk, mit akar adni és mit megtagadni²⁾. — A mivel egyszersmind változhatatlannul áll az is, hogy jegyet sem jelölhet ki senki, a mely az Isten akaratának és valamely ő ígérétenek záloga lehetne; egyedül csak ő az, a ki a maga adta jegy által, magáról minálunk bizonyosságot tehet. — De hadd mondjam rövidebben s talán nyersebben, de annál világosabban. Szákramentum üdvigéret nélkül soha sem lehet. Az összes emberek együtt egy csomóban sem adhatnak nekünk maguktól a mi üdvösségünk felől biztosítékot; tehát maguktól szákramentumot sem rendelhetnek vagy állíthatnak fel. E kettővel tehát elégedjék meg a keresztyén egyház és ne csak hogy a jelenben ne vegyen be vagy ismerjen el

¹⁾ Efezus 4. 5.—

²⁾ Ezsaiás 40. 18; Római 11. 33.—

TÁRCZA.

Körösi Csoma Sándor emlékezete.

(Vége.)

— Irta: Sándor József. —

A tibeti nyelvtan, szótár és Csoma tanulmányai után, Londonban úgy mint Párisban s az egész világ tudós társaságaiban foglalkozni kezdtek vele s Csoma magát a budhizmus emlőjén táplálkozott nagy bölcsész, Schopenhauer elméjét is termékenyítette, a ki elismeréssel emlékezik meg az »érdemteltjes magyar«-ról. Így lett Csoma, a kinek személyében a nyelvész, történész, geographus, bölcsész és theologus egyesült, a világ egyik legelső és legnagyobb orientalistája, a ki tudós szempontból is világhírűvé tette a magyar nemzetet, Csoma ekkor már anyanyelvével együtt több mint 20 nyelvnek van grammatikai és gyakorlati birtokában, melyek: a héber, arab, szanszkrit, chaldeai, puhstu, ó- és új-perzsa, görög, latin, oláh, szerb, horváth, német, angol, francia, orosz, tibeti, hindosztáni, maharatta és bengali.

Ötvennyolcz éves volt már Csoma, midőn 1842-ben elhatározta, hogy még tíz évet fordít kutatásaira s azután hazajön. Szándéka volt Lasszába menni, hogy felkutassa a tibeti irodalom még rejtett kincseit. E végből február hóban, csónakon indulva fel a Gangán, Tibet kelet-északi útján márczius 24-ikén érkezett a bengal Darzsilingbe, hol dr. Campbell angol ügyvivő a szikkimi Radsa egy udvari emberét küldte el Csomához, győződjön meg Csoma célja és tibeti miveltisége felől. Ez elbámult egy európai embernek ily nagy tanultsága felett s levelet irt a Radsához, kinek családi szokása szerint legidősebb fia volt a tubgáni láma s így remélni lehetett, hogy engedélyt kap a Szikkimbe s Lasszába menetelre. Csoma boldog örömmel várta az izenetet. Április 6-ikán azonban lázba esett. Darzsiling felé ugyanis a Himalaya felé emelkedő út utolsó tíz mértföldjét sűrű tropikus növényzet közepette azon időben még terjedelmes posvány borította. Ez azon hirhedt Himalaya alatti öv, mely Terai körül, mint a legveszedelmesebb maláriával ellepett helység ismeretes. Az utasok azért itt csak nappal és gyorsan utaznak át. Csoma azonban szokása szerint gyalog járván, valószínűleg itt meghalt s megkapta a gyilkoló betegséget. Hiába akart neki gyógyszer beadni dr. Campbell, — azt válaszolta, hogy mindig orvosság nélkül gyógyult meg s pár enyhe

valami harmadikat, hanem ne várjon, vagy ne kívánjon a jövőben sem, az idők végéig. Mert ha a zsidóknak az ő rendes szákramentumaik mellett, a változó viszonyokhoz képest, néhány másféle is adatott (mint a manna, a sziklából fakadt víz, az ércz-kigyó és hasonlók¹⁾, ezen változtatásokkal épen arra intetének, hogy ne ragaszkodjanak az ilyen jegyekhez, a melyeknek állandósága nincsen, hanem valami jobbat várjanak az Isten-től, a mi állandóan és vég nélkül megmarad.

Egészen másként áll a mi dolgunk, kiknek kijelentett a Krisztus, a kiből az ismeretnek és bölcsességnek összes kincsei vannak elrejtve²⁾; és pedig oly bőven és gazdagon, hogy e kincsekhez valami újat várni vagy kívánni valóságos istenkisértés lenne s kihívása magunk ellen az Istennek. Egyedül csak a Krisztust kell nekünk szomjuhozunk, keresnünk, éhezünk, óhajtozunk, megismernünk, míg felvirrad a nagy nap, a melyen az Ur az ő országának dicsőségét teljes fényében nyilvánosságra hozza és magát a maga valóságában nekünk megmutatja³⁾. Ezért neveztetik az Írásban ez a mi időnk az »utolsó órának«, »utolsó napnak«, »utolsó időnek«, hogy sem valamely új tudomány, sem valamely új kijelentés reményével hiába senki se áltassa magát. Mert »sokszor és sokképen szólott az Isten régen a próféták által; ezekben az utolsó napokban pedig szólott az ő Szerelmes Fia által, a ki egyedül képes kijelenteni az Atyát«⁴⁾.

¹⁾ II. Mózes 16—17 R.; I. Korinth. 10. 1—4; IV. Mózes 21. 6—9; János ev. 3. 14.

²⁾ Kolossé 2. 3.

³⁾ I Korinth. 15. 24; I János 3. 2.

⁴⁾ Zsidókh. 1. 2; Lukács 10. 22.

orvosi szoren kívül mást soha sem vett be. Április 9-ikén azonban arcán a halál nyomaival bele nyugodott, hogy gyógyszerrel vegyen be; másnap reggel kissé jobban érezte magát, de estére rosszabbul lett s 11-ikén reggel öt órakor panaszzó és küzdelem nélkül kimúlt.

Dr. Campbell írta össze holmiját: négy szekrény könyvvel s iratokkal, indiai durva kék posztóból készült öltöny, melyet mindig viselt s abban is halt meg, néhány ing és egy főzőedény, ez volt minden vagyona. A ruhát szolgájának adták, őt pedig másnap, április 12-én reggel nyolcz órakor elhelyezték az angol gyarmat sirkertjében. dr. Campbell olvasta a halotti imát. Találtak nála 224 rupia készpénzt, övében 26 drb aranyat s egy pénzutalványt a kalkuttai banknak. Ebből levonták a temetési költséget, megfizették a szolga bérét s a többi Kalkuttába küldték. Az Ázsiai Társaság értesülve a tudós haláláról, 1000 rupia költséggel hét láb magas sirkövet állított hantja fölé.

Csoma utolsó útjára távozása előtt egy le- vélben az Ázsiai társaságra hagyta mindenét. Összes hagyatéka a kalkuttai bankutalvány szerint 3000 sikka rupia, 2000 közönséges rupia, ehez járult még a temetésről medmaradt 21 rupia és az övében talált 26 darab hollandi arany. A bíróság azonban formahiány miatt nem erősítette meg a végrendeletet s így egy hollandi ügyvéd útján a hagyatékában talált pénzt itthon maradt

Végre pedig, valamint az emberektől elvétel- tett az, hogy Isten egyházában új szákramentumokat állíthassanak fel: épen úgy óhajtható volna, hogy azokhoz, a melyek Istentől vannak, minél kevesebb emberi találmány vegyítették. Mert valamiképen a bor vízzel elegyítve elveszti ízét és erejét és egy kis bekevert kovásztól az egész tészta megsavanyodik: azonképen az Isten szákramentumainak tisztasága is megfertőztetik, mi- helyt az ember a magából valamit hozzátesz. És mégis látjuk, hogy a szákramentumok, a mint azokat manapság kezelik, mennyire kivetkőztettek a maguk természetes egyszerűségükből. Kelletnél mindenütt több a pompa, a czeremónia, a tag- lejtés és mozgás; de e közben Isten ígérére rá sem gondolunk, meg sem említik, a mi nélkül pedig maguk a szákramentumok is nem szákramentumok. Sőt a nagy zürzavarban még az Isten által rendelt szertartások sem tűnhetnek föl; hanem mintegy lenyomva hevernek. Avagy a keresztségben mennyire tűnik ki az, a minek szemebetűnőnek, világosan láthatónak kellene lenni, t. i. maga a keresztesítés? Az urvacso- ra pedig, mióta misévé alakult, úgy el van temetve, hogy évenként csupán egyszer s akkor is csak meg- csonkított, megfelezt és széttépt formában lát- ható. Mennyivel jobb lett volna, a midőn valakit megkeresztelni kell, mindig a hívők gyülekezeté- nek színe elébe vinni és az egész egyháznak, mint tanúnak szeme láttára és fölötte mondott könyörgés mellett ajánlani az Istennek? Ismételni a hitvallomást, a melyben a katekumenusnak oktattatnia kellett? Előadni az ígéreket, melye- ket a keresztségben birunk s a katekumenust megkeresztelni az Atyának, Fiúnak és Szentlélek-

rokonai örökölték. Csoma Sándor három testvé- rének gyermekei egyenlő összegben egyenkint 1500—1500 rénes forintot kaptak.

Ekkor történt, hogy a rokonok siremléket akarván állítani a temetőben, Nagy Pál ref. lelkész tanácsára a helyett 100 forintot adtak írószerek és tankönyvek beszerzésére az iskolának, mely összeg kamatozva, ma 1000 frtnál nagyobb s részben iskolai, részben vallástani kepealapul szolgál.

Csoma nem jutott ugyan el Lasszába, de a nélkül is befejezte a maga feladatát, oly tu- dománnyal, melylyel »leczkét adhatott volna Európa és Ázsia minden tudósának«; az alapokat ő lerakta a jövőt a követőknek megnyitotta. A Gobiban már folynak az ásatások; Tibetről ma tudjuk, hogy a föld eme legmagasabb fensikjén, az emberi nem bölcséjében keletkezett először a világ legrégebb s számos tudós szerint a magya- gyarokkal rokon akkád-szumir kulturája. A tibe- tizmussal az ázsiai nyelvek legnehezebbje, az ázsiai népek legtitokzatosabbja tártott fel s e kulcsal haladva a most folyó angol expedíció is naponta emlegeti a Csoma nevét. A tibetisták pedig maig őt tekintik mesterökül. A magyar tu- domány legnagyobb alakjainak egyike ő, a ki az egyetemes tudomány fejlődésében is maradandó nyomokat hagyott maga után.

nek nevére, s végre könyörgésekkel és hálaadás-sal bocsátani el?! Így semmi sem mellőzhetnék, a mi a dologra tartozik és amaz egyetlen szer-tartási cselekvény, mely eredetét Istentől vette, menten minden idegen szennytől tisztán tündökle-nék. Egyébiránt, hogy a kit megkeresztelnek, egészen víz alá merítsék-e, vagy csak vízzel le-öntsék: annak semmi különös fontossága nincs; de az éghajlati viszonyok különféleségéhez képest, e tekintetben szabad választást kell engedni az egyházaknak, jóllehet tudva van, hogy mind maga a »baptiso« szó⁵⁾ alámerítést tesz, mind pedig az ős egyházak az alámerítés szertartását gyakorolták.

(Folyt. köv.)

⁵⁾ Ettől származik a keresztség görög neve: *Βαπτισμα*.

Ford.

Őszszel.

Nincs szomorubb a mogorva,
Komor őszidőnél,
Mikor más se látszik egy-egy
Tömérdek felhőnél.
Csupa bánat, csupa kétség
A föld is, az ég is
Mintha egy nagy könnyé válnék
A nagy mindenség is!

Szegény tájnak, mintha örök
Nagy kétségbe esve:
Fénylő napról, friss tavaszról
Reménye se lenne.
Oh természet be sivár vagy
Hit és remény nélkül
— Ments meg engem Uram Isten
Ilyen öregségtől!
. . . . Nem ez az ősz az én őszöm,
Hanem az a másik:
Mikor a táj, bágyadtan bár,
Mosolyogni látszik
S mikor a nagy, ráboruló
Csendes lemondásban:
Még örömét leli egy-egy
Maradék sugárban.

Mikor minden őszi rózsá
Emléke a nyárnak,
S van valami költészete
A haló határnak.
S mult és jövő reménykedő
Merengésre késztet
— Én Istenem, óh adj nekem
Ilyen öregséget!

Szabolcska Mihály.

Isten igéje.

Ima.

(Ref. emlék ünnepen.)

Nagy vagy, óh örökké való Isten! nagysá-godban érezzük véges szellemünk gyarlóságát.

Mik vagyunk mi a te világegyetemedben? Mi egy ember története a világtörténetben? De mi, óh mennyei felség, egy kornak története a te örökkévalóságodban?

A te szent lelkednek hatalma írja meg az emberi szellem fejlődése történetének ama nagy lapjait, melyek örök érvényűek s a melyeknek példáján buzdulva kicsinységünk nagysággá lesz.

Örök bölcsességed kifolyása, hogy hajdan választott népednek Mózesük született. A te szent lelked tanította és ihlette volt meg a választott prófétát, hogy az eltévedt népet utaidra vissza térítse.

Te küldöttél az időknek teljességében fénylő világosságot a földre, szeretetet az emberek közé szent fiad által. — A Jézus által te mondtad: menjetek el és tanítsatok minden népeket. — Ne féljete, ne csüggedjete! veletek leszek, veletek lesz az igazságnak lelke. A te szent lelked segítette amaz apostolokat evangeliumod terjesztésére.

Majd, midőn ker. anyaszentegyházadban felütötte fejét a sötétség szelleme, midőn köz-hiedelemmé kezdett válni, hogy a te ingyen kegyelmed pénzért vásárolható, hogy a te imadá-sod nem lélekben és igazságban való imadás: ismét megnyilatkozott a te lelkednek ereje. Annak biztató szavára fellépett Luther, megjelent Kálvin, Cvingli s mint felhők közül bontakozó nap, világosságot árasztottak az emberi szivekbe. Világosságot, a te örök evangeliumodnak világos-ságát. Ime fény derült a sötétségben járó népekre. Azok a kalapács ütések, melyek a 95 tételt le-szegezték ama templom ajtajára: oda szegezték ama bilincseket is, melyek a sziveket fogva tartották.

Nagy reformátoraink dicső szellemében szentelünk ma ünnepet nagy nevednek Isten! jószágos Atyánk a Jézusban!

Áldott légy Atyánk nagy férfiadért, légy áldott szent lelkednek amaz erejéért, melyet adtál nekünk a multban, s hisszük hogy adni fogsz a jövőben is. Szent Isten, édes Atyánk! ki lelked-nek erejével felszabadítottad a te népedet a tudatlanságnak, a vakhitnek, a bűnnek bilincsei alól: oh légy a te anyaszentegyházadnak gond-viselője, nyájadnak hív őriző pásztora ezután is. Szent Fiad, az Ur Jézus által kérünk hallgass meg. Amen.

Demény Miklós.

A megigazulás útja.

(Rom. III. 24—25.)

Szabadok lettünk! Ebben a két szóban van kifejezve legjobban a reformáció nagy vívmánya. Mint az örökös, vagy a gyermek, mikor eléri nagykorúságának idejét, felszabadul a gyámság alul és maga intézi ügyeit: úgy szabadult fel az emberiség is az egyház gyámsága alól. Szabad lett a gondolat. Vizsgálhatta bárki az istenség örök titkait, amaz igazságokat, melyeket kijelentett a nagy természetben, s beirt szívünk táblájára. Követhette lelke vágyait a tudományok, a művé-szetek terén. Mindenek felett pedig *szabad lett a*

hit, a lelkiismeret és megnyilott az út minden ember előtt, az üdvösség birodalmába.

Oh, kicsoda volna, a ki Istennek parancsolatai ellen ne vétkezett volna? Kicsoda az, a ki embertársait szóban, vagy tetteiben soha meg nem bántja? Nincsen, bizonyára senki sincsen hiba nélkül. Hiszen, ha azt mondjuk, hogy *biin nincs bennünk: magunkat csaljuk meg és igazság nincsen mibennünk.* (I. Ján. I. 8). És kicsoda volna az, a ki ne ohajtana Isten előtt kedvességet nyerni; a ki ne akarna megigazulni és a menyei Atya kegyelmébe ismét visszajutni? Nos, kicsoda útja volt a megigazulásnak és a bűnbocsánatnak a reformáció előtt?

Ah, ti emlékeztek talán azon időre, midőn *üdvösségbeli dolognak tartották* az üdvözítő sirjá-

meg, hogy az üdvösség elnyerésének, az isteni kegyelem kiérdemlésének csupán egy útja lehet. *Ez pedig a Krisztus érdemébe vetett élő hit.* Mint az apostol, Pál mondja: »*Megigazulunk pedig ingyen, Isten kegyelméből, Jézus Krisztusban lett váltság által, kit az Isten rendelt engesztelő áldozatul, az ő vérében való hit által — az előbbeni bűnöknek megbocsátásában való igazságának megmutatására.*» (Rom. III. 24. 25).

Ezen, a Krisztusba vetett élő hiten épül fel a református egyház. Ez a hit a keresztyén ember szabadságának alapja. Ezt a hitet nem az egyház írja elő, hanem *szívünk mélyéből* fakad fel és hálaadásra nyitja ajkunkat az irgalmas, a kegyelmes Isten iránt. Ez a hit: *élet és igazság.* Élet, mely csupán az Isten törvényeiben gyönyörködik és

KOZÁK LOVASOK.

hoz zarándokolni és ott imádkozni. Vagy, a midőn érdem számba ment az, ha valaki, minél jobban tudta szemeit forgatni, testét megsanyargatni; minél többet tudott imádkozni. Nos, az ilyen emberek számára kész volt a bűnbocsánat. Vagy, ha még akadtak olyanok, a kik több jót cselekedtek, mint a mennyire szükségük lett volna — holott Idvezítőnk világosan megmondá, ha mind azokat megcselekszitek is, melyet néktek parancsoltam: haszontalan szolgák vagytok: — azoknak fölösleges jó cselekedeteit össze gyűjtötték és pénzért osztogatták azoknak a kik szűkölködtek a jó cselekedetekben, az emberi erényekben. Így tett Wittenbergben Tézsel és Czürichben Sámson Bernát. Ez volt az üdvösség útja!

Ez ellen szállott sikra Luther az ő híres 95 tételében. Ez ellen prédikált Cvingli az ő elragadó beszédeiben. Mert a *szentírásból* arról győződtek

igazság mely soha, meg nem szégyenit. Ez a hit: a *legtisztább érzület*, melyből az életnek cselekedetei származnak és a mely nélkül hiába való minden jó cselekedet. Ez a hit: az *én hitem*, melyet senki sem vehet el tőlem. Ez az *én gazdagságom: szegénységemben; az én vigasztalásom: szomorúságomban.* Ez a hit; az *Istenek ereje* én bennem, hogy megvalósíthassam az ő szent akaratát. Ez a hit: alapja: a földi boldogságnak, és forrása a hallhatatlanságnak. E hitnek birtokában *minden a tietek, akár az élet, akár a halál; akár a jelenvalók, akár a következők. Ti pedig a Krisztuséi vagytok. a Krisztus pedig az Istené.* (I. Kor. III. 22.)

V. F.

Hazai krónika.

— 1904. nov. 3. —

Országgyűlés. Október 25-ikén *Kossuth* Ferencz szólalt fel és azt mondta, hogy pártja nem tartja rosznak az olasz kereskedelmi szerződést és ők nem is obstruálnak ellene, csak megvitatják minden oldalról. A javaslatot nem fogadja el. *Olay* Lajos arra kéri a miniszterelnököt, hogy a választói jog kiterjesztéséről tett ígéretét váltsa be és ne a házszabály revízióján járassa az eszét. *Pap* Zoltán és *Visontai* Soma szintén a javaslat ellen beszélnek. *Tisza* miniszterelnök azt magyarázza az ellenzéki szónokoknak, hogy ha a ház törvénysértést lát a javaslatban, akkor ne fogadja el. Sőt, ha olyan nagy bünt követ el a kormány, kérjék a vád alá helyezését. Különb is, minden törvényt egy újabb törvénnyel meg lehet változtatni, *Október 26-ikán* végre elfogadták az ideiglenes olasz kereskedelmi szerződésről szóló javaslatot. Előbb azonban még *Molnár* Jenő és *Egry* Béla beszéltek ellene. Ülés végén *Perczel* elnök bejelentette, hogy *Tisza* még nem látja szükségét, hogy a házszabály módosításáról szóló javaslatát megindokolja. *Október 27-ikén* a javaslat részletes vitatását kezdték meg. Az ellenzék azt követelte, hogy minden pontot külön tárgyaljanak. A kormány ellenezte de végre is engedett. Az ellenzék azt is követelte, hogy a szerződésbe azt írják, hogy Magyarország kötötte, de itt a már a kormány nem engedett és ragaszkodott a javaslatához, mely így szól: Ausztria-Magyarország kötötte. Ülés végén beterveztették a Rába folyó szabályozásáról szóló javaslatot. *Október 28-ikán* *Lukács* László pénzügyminiszter terjesztette be az 1905. évi országos költségvetést: E szerint: Bevétel: 1.237.881.438 korona. Kiadás: 1.238.079.849 korona. Felesleg: 198.411 korona. Mint látszik, rengeteg magasra hágot az ország költségvetése, mert elérte az egymilliárdot. Kiadták a pénzügyi bizottságnak. *Október 29-ikén* csekély érdeklődés mellett a Rába szabályozásáról szóló javaslatot tárgyalták. Okt. 29-től nov. 3-ig a közbeeső ünnepek miatt nem tartottak ülést.

Világkrónika.

Japán-orosz háború. Mukden körül most mindkét fél nagy csatára készülődik. A japánok célja az, hogy Mukdent elfoglalják. Korupatkint a csár kinevezte az összes orosz hadak főparancsnokává. Eddig *Alexejev* nagy herceg volt a főparancsnok, de őt a csár felmentette.

Port-Arturból az a hír érkezik, hogy az oroszok lövészere elfogyott. A japán ágyuzást már nem viszonzozzák.

A balti tengeri hadi flotta 40 hajója, Hull város közelében rálövöldözött valami angol halász hajókra. Több ember meg is halt. Azt hitték, hogy japán hadihajók. Ebből szinte angol-orosz háború keletkezett. Már mozgósították is az angol hajó-

hadat. Azonban, az ügyet nemzetközi választott bíróság fogja elintézni.

Román takarmánykiviteli tilalom. Bukaresti konzulátusunknak a kormányhoz tett jelentése szerint a romániai kormány a kukoricza kiviteli tilalmat 1905. évi október hó 28-ig meghosszabbította és egyuttal kukoriczalisztre is kiterjesztette. A takarmánykiviteli tilalom a széna, mindennemű szalma, zab, korpa, a szesz, cukor, sör és növényi olaj nyerésénél visszamaradt hulladékokra vonatkozik, árpára azonban ki nem terjed.

Orosz-Lengyelországban minden fegyverfogható férfit behívtak katonának. A családapákat erőnek-erejével besorozták a tartalékba. A gyárakban és a bányákban nagy a zavar a munkáskiány miatt Akárhány kisebb gyár kénytelen volt az üzemet abbahagyni.

Nagy verekedés spanyol parlamentben. Közelebről nagy vitatkozások voltak a spanyol parlamentben, a miért is 26 képviselő megrendszabályozásáról terjesztett az elnök elő indítványt, melyre ismét rettenetes háborúság tört ki. Az ellenzéki képviselők neki rohantak a kormánypártnak és egy pillanat múlva általános verekedés támadt. A tintatartókat az alelnökök fejéhez vágták — az elnök korábban elmenekült. Működtek a botok és boxerek, a verekedésben minden képviselő részt vett. Végre is a rendőrség és a mentők léptek közbe és így lecsillapodott a nagy verekedés. Így tanácskoznak a heves vérű spanyolok.

Egyházi élet.

Meghívó. Az udvarhelymegyei ref. egyházi értekezlet Sz.-kereszuri fiókköre november hó 10-ikén a rugonfalvi egyházközségben tartja őszi közgyűlését a következő tárgysorozat mellett: 1. Reggel 9 órakor igazgatói választmányi gyűlés a t. lelkész házában. 2. Reggel 10 órakor templomozás, végzi *Jakab* Albert imával, *Baczó* Lajos reformációi emlékbeszéddel. 3. Megnyitó, tartja Méltóságos *Ugron* Zoltán világi elnök. 4. Titkári jelentés, felolvassa *Baczó* Lajos titkár. 5. Szavalt *Bokor* Tamás szederjesi tanító. 6. Felolvasás, *Sándor* Lajos hidegkuti tanítótól. 7. Elméletek felolvassa, *Fülöp* Kálmán lelkész. 8. A téli egyh. estélyek, mint eddig — külön, önállóan — vagy a vezetők csoportosulása mellett történjenek? 9. Lehető indítványok. 10. A helybeli hiveket templom előtt üdvözli *Jakab* Albert, s kiosztja a vallásos iratokat. Kelt Kis-Galambfalván 1904. okt. 25-ikén. *Jakab* Albert egyházi elnök.

Reformációi emlékűnnepély. A damosi ev. ref. egyházközségben a következő műsorral tartott meg okt. 30-ikán a reform. emlékűnnepély: 1. Invocatio. 2. Gyülekezet éneke a CLXXIV. dics. 1. és 2. verse. 3. Alkalmi ima. 4. »Magyar gályarabok éneke« énekelték az állami iskola növendékei. 5. Ünnepi beszéd, tartotta *Mezey* Mihály áll. tanító. 6. Utóima. 7. »Erősvárunk nekünk az Isten«

énekelték az állami isk. növendékei. 8. Gyülekezet ének. CLXXIV. dics. 6. verse. Vallásos iratok osztattak szét a délutáni Isten tisztelet után.

Halottak napjára. Nagytiszteletű *Menyhárt* András volt esperes, kecseti ref. pap következő levelet írta a székelyudvarhelyi ref. lelkészhez: Nagytiszteletű úr! Itt van a halottak napja, megemlékszük mindenki kedves halottjáról, százával mennek a halottikoszoruk a temetőkertbe. Ott nyugszik, nyugodjék csendesen! a székelyudvarhelyi ev. ref. temetőben az én kedves halottam is. Jólesik, ha külsőleg is leróhatom iránta a kegyelet adóját. Elhoztam én is koszorúmat: küldök a temető kertben lakó szegények számára 20 koronát. Az ilyen koszorút szerette mindig feledhetetlen halottam. Ez nem hervad el hamar, sokáig tart, mert a szegények hála könyeikkel fogják öntözni. Szives üdvözléssel stb. *Menyhárt András*.

A kegyes adományt köszönettel nyugtázzuk, s azt rendre temetőkeri szegényeink közt ki fogjuk osztani. Ennél nincs szebb módja a halottak iránti kegyeletnek: Megemlékezni a holtakról — a szegények és elhagyatottak fölsegítésében. Bárcsak minél többen tennének így. Sz.-Udvarhely, 1904. nov. 2. *Vajda Ferencz* ref. pap.

A baptistáknak, názárénusoknak nem szabad ingatlan birtokot szerezni, még imaház építési célból sem, mert az 1885 évi XLIII. tr. cz. 9 §. értelmében, csupán a törvényesen elismert vallásfelekezeteket illeti meg az a jog, hogy ingatlan vagyont szerezzenek. A baptisták pedig nincsenek törvényesen elismerve. A legújabb tiltó rendeletet az igazságügyminiszter adta ki 23,103—1904. I. M. sz. alatt. No, most a kik a heti dézmát szedik, még azt sem mondhatják, hogy imaház helyre kell, a pénz, mert a törvény nem engedi meg, hogy azt saját nevük alatt építsék fel.

Régi zsinatok határozatai.

A *csepregi* zsinat (1587.) által készített 27 kánonban figyelemre méltót alig találunk, az 1591-ik évben tartott *nagykárolyi* zsinat azonban említést érdemel, mert a protestánsok a Gergely féle naptár használatát ezen a zsinaton visszatartották, mivel »mely ünnepeket, minő napokon és hogyan kell megülni,« ennek megszabása az egyházi rendelkezések közé tartozik.

Az 1595. évben hozott »*felső-magyarországi cikkek*«-ben a következő, megfigyelésre méltó határozatokat találjuk:

A fenyítéket nem tűrő embereket, kik a lelkész iránt ellenséges indulatot táplálnak, egyszerűen meg kell inteni, s ha meg nem térnek, nyilvánosan meg kell dorgálni, ha pedig ez sem használ, ki is kell őket közösitni és úgy az ő, mint családjuk részére »mindennemű egyházi szolgálatot« el kell tiltani.

Az iskolák az egyház veteményes kertjei; kötelességei tehát a lelkészeknek mindenütt iskolákról és tanítókról gondoskodni, a kik a lelki-

pásztorok iránt tartoznak engedelmisséggel viselkedni. A lelkipásztoroknak az illetékes szenior bejegyzése és akarata nélkül helyet változtatni nem szabad.

A fizetéscsonkítást a lelkészeknek nem szabad eltűrni, valamint világi ügyekbe sem szabad avatkozni. Az olyan lelkészt, a ki nem él feddhetetlen életet, meg kell fosztani hivatalától, úgyszintén a részegeseket, verekedőket, szemteleneket, szitkozódókat és perlekedőket is, kik a lelkészség botrányára és gyalázatára nyilvánosan versengenek. Ha elítélt lelkészek »a hatalmasokhoz és külső óltalomhoz« folyamodnak és az egyház ítéletének ellene szolgálnak, »mindörökre, a bocsánat minden reménye nélkül tiltassanak ki és mint rothadt tagok vettessenek el.«

Az ifjak és leányok, valamint az ifju asszonyok erkölcsi életének tisztaságára gondot kell fordítani, az estéli összejöveteleket és éjjeli vendégeskedéseket el kell törölni, az ellenszegülőket megfeddeni, s ha meg nem javulnak, meg kell tőlük a lelkészi szolgálatot tiltani.

Évenként minden egyházban látogatást kell tartani »az egyház bevett szokása szerint.« A zsinatot minden évben össze kell hívni és ebben a tanítóknak is meg kell jelenni, a ki ok nélkül elmarad, 3 forintra büntetendő.

Könyves ház.

Előfizetési felhívás. Egy kötet könyvet szándékozom a nyilvánosság elé bocsátani. Egy negyed század óta, csendben alig ismerve, minden anyagi haszon nélkül folytatott irodalmi működésem alatt immár a negyediket *Pihenőre* cím alatt. Ebben a kötetben kizárólag népies modorban írott, vallás-erkölcsi iránynyal bíró dolgok lesznek. Tulnyomó részben elbeszélések, de közben egy-egy költemény is. Hogy dülőre jusson a dolog, leginkább lelkész és tanító társaimban bízom, kik — tekintve a könyv tartalmát — hiszem, hogy rajta lesznek, hogy a könyv megjelenhessék, sőt némi anyagi sikere is legyen. Hiszen ők legjobban feltudják fogni, hogy egy nagy családdal bíró, ezer gondokkal küzdő — sőt évek óta a temető mesgyéjén járó — kálvinista papra bizony némi anyagi haszon is reá fér. A kötethez előszót Szabolcska Mihály lelkész társam fog írni. Előfizetési ára 2 korona lesz. Előfizetések és megrendelések címemre: G. Diószeghy Mór ev. ref. lelkész Érkávás (p. helyben) december 15-ig anyival is inkább kéretnek, mert a jelentkezők számától függ a kötet sorsa. Érkávás, 1904. október hó. Giczei *Diószeghy Mór* ev. ref. lelkész.

A »*Vasárnap*« olvasóinak nem kell, hogy hosszasan méltassuk G. *Diószeghy* Mór. Jól ismerhetik olvasóink azokból a megkapó, szép történetekből és versekből, melyeket a *Vasárnap* számára írt. Mindenik történet egy darab igazság az életből. Mindenik vers egy-egy szép ima, az ő szomorú, édes, bus hangjával, de az Isten akaratán való megnyugvással. Mi nem tudjuk eléggé ajánlani olvasóinknak, hogy a *Diószeghy* könyvét

megvegyék. A ki meg veszi, annak igazán pihenője lesz fáradt lelkének. A »Vasárnap« mai számához csatoljuk az előfizetési felhívást, hogy azt kitöltve megrendelhessek a könyvet.

Mai képünkhöz.

Olvasóink egy jelenetet látnak mai képünkön a japán-orosz háboru szinteréről. Eppen azt a jelenetet ábrázolja képünk, midőn az orosz lovasok jól betanított lovaik mellől lőnek a japánokra. Szép, szép a harci bátorság, de már mégis végét kellene vetni a sok, ok nélkül való vérengzésnek.

Vegyes hírek.

Fészkelődnek az oláhok. Az oláhok vezetői nov. 5-re Szászvárosra gyűlést hívtak össze, hogy tiltakozzanak a kormány népiskolai javaslatai ellen. Ugyanakkor szervezni fogják az egyes választó kerületekben a pártokat is, hogy a közelebbi választás alkalmával jelöltjeiket képviselő-séghez juttassák.

Budapesten öngyilkos lett egy pénzes levélhordó leánya, kevéssel azután, hogy az apja táskájából elveszett egy nagy összeg értékű ékszer. A szerencsétlen leány levelet hagyott hátra, melyben azt írja, hogy apjától ő lopta el az ékszert. Erre a gaz tette őt a szeretője biztatta, a ki azt ajánlotta, hogy szerezzen pénzt és szökjenek Amerikába. Mikor a pénz megvolt, a csalfa legény mással indult Amerika felé. A pénzes levélhordó leánya e miatt lett öngyilkos. A csábító legényt Brémában — az a hír jó — kedvesével együtt elfogták. Ilyen a mai világ!

Mollináry táborszernagy halála. Mollináry Antal báró táborszernagy Komo mellett Albatóban meghalt nyolczvannégy esztendőskorában. A Budapesten állomásozó 38. számú gyalogezred, amely egyike a legmagyarabb ezredeknek, tulajdonosát gyászolja az elhunytban. Mollináry nagyon népszerű katona volt s az ő népszerűségéből még a legegyszerűbb Mollináry bakának is kijutott. Szól is a nóta »Nincs párja a Mollináry bakának«.

Ujabban felfedeztet Kossuth-bankók. Kossuth Lajos 1852-ben, amikor a szabadságharc leveretése után az Egyesült-Államokban tartózkodott, angol szövegű bankókat nyomtatott 1, 5, 10, 50 és 100 dollár értékben. Még kevésbé ismeretes az, hogy ezzel a Kossuth bankók sorozata nem merült ki, mert, amint most kitűnt, Kossuth Philadelphiában is nyomtatott 1, 2 és 5 forint értékű bankókat. Egy egész ládával találtak nemrégiben ilyen bankót egy amerikai bélyegkereskedőnél, s egyes példányok azokból Budapestre is eljutottak. Érdekes, hogy ezeken a bankókon Magyarország czimere — Kossuth köztársasági érzelmeinek megfelelőleg — korona nélkül szerepel s egy phrigiai sipkával ellátott nőalak — a szabadság megszemélyesítője — tartja. A hátlapján van Kossuth jól sikerült képe és aláírása.

Véres párbaj a medvével. A napokban a dédai erdőségeken nagy medvevadászatot rendeztek, a melyen Bruckmann Gusztáv magánzó és

sógora Zoepfel R. németbirodalmi ügyész is részt vettek. A vadászat kezdetén Bruckmann egy hatalmas medvét terített le, melyet kis idő múlva Zoepfel egy bozótban megpillantott, s mert elvértnek hitte, puskája agyával oldalba döfte. A dőfére a szörnyeteg felugrott, Zoepfelre rohant s annak jobb karjából egy darab hust kitépett, majd meg arcza felé kapott, de a bátor ember lélekjelenlétét nem veszítette el s jobb karját a medve torkába nyomta, baljával pedig nyakon ragadta s a földre teperte. A lármára Bruckmann is elősietett s hat lövéssel a medvét végre megölte. Zoepfel a balkarján és lábszárán súlyosan megsebesült, hüvelykujját pedig a medve úgy összerágta, hogy a kolozsvári kórházban — a hova a Kolozsvárról segélyül hívott mentők szállították, s a hol jelenleg gyógykezelés alatt van — azonnal amputálták. Most már jobban van — de többet aligha fog medvére vadászni.

Orosz katonaszökevények. A csendőrség az orosz határon 60 orosz katonaszökevényt fogott el s átadta azokat a krakkói rendőrségnek. Orosz Lengyelországból 8000 katonaszökevény menekült el. A szökevényeket vérebekkel üldözik s szüleiket azzal fenyegetik, hogy Szibériába száműzik őket, ha nem árulják el, hol vannak szökevény katonaköteles fiaik. Hír szerint tegnapelőtt az orosz határon 20 katonaszökevényt agyonlőttek a határőrök.

Désen a múlt vasárnap leplezték le, szép ünnepély keretében Medgyes Lajosnak az ottani ref. egyház jó hírű költő papjának az emléktábláját. A költő pap érdemeit veje, *Versényi György* tanár méltatta.

Bocskay-emlékszobor Nyárad-Szeredában. 1905. február 21-én lesz 300 éve, hogy Bocskay Istvánt Erdély nagyfejedelmévé választották a Nyáradszeredában összegyűlt rendek. Nyáradszeredában az évfordulóra fel akarják állítani a Bocskay emlékszobrot, melyre már tekintélyes összeg gyűlt egybe. A leszámolás megejtése végett kéri a szoborbizottság az ivtartókat, hogy az iverket bármily csekély összeggel is küldjék vissza Nyáradszeredába a szoborbizottság czimére.

Olvasóinkhoz.

Uj előfizetést nyitunk „Vasárnapra” október 1-től, december 31-ig. E három hónapra az előfizetési ár csupán egy korona. Egész évi előfizetés 4 korona, félévi 2 korona.

Hátrálékos előfizetőinket felkérjük, hogy esedékes előfizetési díjaikat sziveskedjenek beküldeni, hogy a nyomdával mi is elszámolhassunk.

Előfizetési pénzek Becsek D. Fia könyvnyomdájába küldendők Székelyudvarhelyre, Árpád-utca 3. sz

Szerkesztőség.